

Tutkimuslaitosten yhteenliittymä Tulanetin kannanotto TKI-tiekartan valmisteluun

TKI-tiekartassa tullaan määrittämään toimenpiteitä, joilla yksityisten ja julkisten investointien ja rahoituksen tasossa tavoitellaan neljän prosentin bruttokansantuoteosuutta. Tavoitteen saavuttamiseksi Suomen TKI-ympäristön houkuttelevuutta koti- ja ulkomaisille osaajille ja yrityksille on kasvatettava.

Tulanet katsoo, että TKI-panostuksissa pitäisi selkeästi päästä kasvu-uralle nykyisen hallituskauden aikana. Pitkällä aikavälillä tavoitteeksi tulisi asettaa vielä hallitusohjelman kirjausta (4 % BKT:sta) korkeampi panostus. Globaalien haasteiden ratkaisu ja maailman parhaan innovaatio- ja kokeiluympäristön rakentaminen Suomeen edellyttää merkittäviä muutoksia suomalaisen TKI-toiminnan tukemisessa ja toimintamalleissa.

Tulanet ehdottaa TKI-tiekartalle seuraavia toimenpiteitä:

Tunnistetaan Suomen vahvuusalueet, kehitetään niitä innovaatioekosysteemilähtöisesti ja panostetaan niihin pitkäjänteisesti

- Tunnistetaan Suomen TKI-kentän vahvuusalueet, jotka vastaavat globaaleihin haasteisiin ratkaisukeskeisesti, ovat kansantaloudellisesti merkittävimpiä ja joilla voimme olla kansainvälistä huippua. Kootaan näillä alueilla tutkimusta suuremmiksi kokonaisuuksiksi innovaatioekosysteemeihin julkisten ja yksityisten toimijoiden yhteistyönä ja luodaan yhteistyömallit. Tehostetaan tutkimusorganisaatioiden työnjakoa entisestään ja poistetaan mahdolliset päällekkäisyydet.
- Huomioidaan valinnoissa myös heikot TKI-signaalit ja toimintaympäristön muutokset ja varmistetaan riittävä rahoitus korkean riskin tutkimukselle, joka mahdollistaa tulevaisuuden haasteiden ratkaisemisen tai uudenlaisten menetelmien hyödyntämisen nykyisten haasteiden ratkaisussa
- Valituilla vahvuusalueilla tutkimuksen tavoitteena tulee olla sekä korkea tieteellinen taso että suuri yhteiskunnallinen/yritystoimintaa luova ja vahvistava vaikuttavuus. Lisäksi tavoitteena tulee olla mahdollisuus soveltaa ja kaupallistaa tutkimustuloksia.
- Selvitetään, onko yritysten tutkimusmenojen eli tuotannon ja markkinoinnin kehittämiskulujen vähennyskelpoisuus verotuksessa riittävällä tasolla kannustamaan TKI-toimintaan

Kehitetään rahoitusinstrumentteja tukemaan korkeatasoista ratkaisukeskeistä tutkimusta

- Analysoidaan nykyisten rahoitusmallien vaikuttavuus tuottaa kilpailukykyä, hyvinvointia ja ratkaisuja globaaleihin haasteisiin
- Analysoidaan nykyisen kansallisen julkisen TKI-rahoituksen jakautuminen tieteellistä vaikuttavuutta tavoittelevaan huippututkimukseen (esim. SA) ja korkeaa hyödynnettävyyttä tavoittelevaan ratkaisukeskeiseen huippututkimukseen (esim. BF) sekä luodaan kansallinen tahtotila toivotusta jakaumasta. Nämä tutkimustyyppit eivät ole toisiaan poissulkevia, vaan parhaimmillaan TKI-toiminta sisältää molempia komponentteja. Varmistetaan, että rahoitusinstrumentit tukevat haluttua jakaumaa näiden tutkimustyyppien välillä
- Kehitetään rahoitusmalleja pitkäjänteisemmiksi, innovaatioekosysteemien kehittymistä ja toimintaa tukevaksi sekä julkisten ja yksityisten toimijoiden yhteistyöhön kannustavaksi valituilla vahvuusalueilla (esim. PPP-rahoitusinstrumentit, TKI-kehitysohjelmat)
- Varmistetaan kansallisen TKI-rahoituksen riittävä kohdentuminen ratkaisukeskeiseen huippututkimukseen
- Tehostetaan ns. bottom up -tutkimuksen vaikuttavuutta ja vahvistetaan esim. SA-rahoitteisten hankkeiden ja elinkeinoelämän vuorovaikutusta
- Luodaan rahoitusmalli tutkimuksen/innovaation skaalaukseen teollisesti relevanttiin mittakaavaan
- Kannustetaan korkeampaan riski- ja tavoitetasoon TKI-toiminnassa rahoitusrakenteita kehittämällä. Tarkastellaan esim. Business Finlandin lainapohjaisten rahoitusinstrumenttien kannustavuutta riskinottoon
- Varmistetaan kansallisen rahoituksen vipuvaikutus kansainvälisten TKI-investointien saamiseksi Suomeen

- Varmistetaan rahoituksen käytön tehokkuus minimoimalla sen hallinnointikulut
- Kytketään aluerahoitus vahvaksi osaksi TKI-rahoitusta varmistamalla kansallisen TKI-strategian ja alueellisten painopisteiden koherenssi. Varmistetaan, että aluerahoitteiset hankkeet hyödyntävät osaamista laajasti läpi Suomen. Tuetaan aluerahoituksen kohdentumista usean alueen tavoitteita tukevaksi.

Edistetään kansainvälisyyttä, mikä on edellytys huippuluokan osaamisen ja TKI-toiminnan kehittymiselle ja pysymiselle Suomessa

- Kannustetaan opiskelijoita kansainväliseen toimintaan ja vuorovaikutukseen tutkimuslaitosten kanssa opiskelun kaikissa vaiheissa
- Edistetään tutkijoiden kansainvälistä liikkuvuutta
- Tehdään osaajien tulo Suomeen helpoksi ja huolehditaan myös perheen kiinnittymisestä Suomeen
- Hyödynnetään suomalaisten (esim. tutkimuslaitosten) asiantuntijarooli kansainvälisissä organisaatioissa ja toimielimissä
- Vahvistetaan Suomen EU-TKI-agendaan vaikuttamista kannustamalla suomalaisia laajemmin työryhmien jäseniksi ja tutkimushankehakemusten evaluaattoreiksi
- Vahvistetaan pohjoismaista yhteistyötä kasvattamalla yhteispohjoismaista rahoitusta valituilla TKI-alueilla
- Tavoitellaan EU-tutkimusrahoituksen kotiuttamisen kasvattamista varmistamalla, että myönnetyille isoille tai Suomi-vetoisille EU-rahoituksille on automaattisesti saatavilla kansallinen vastinrahoitus

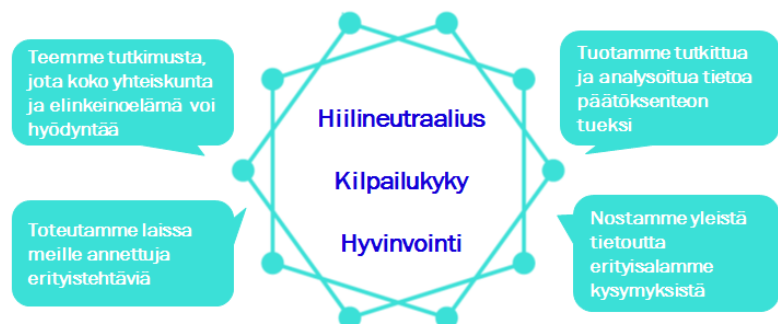
Vahvistetaan tutkimusinfrastruktuureja ja kokeiluympäristöjä palveluineen houkuttelemaan kansainvälisiä osaajia ja yrityksiä investoimaan suomalaiseen TKI-toimintaan

- Kootaan osaamista ja hajanaista tutkimusinfrastruktuuria suuremmiksi kokonaisuuksiksi ja kehitetään niihin palvelukokonaisuuksia
- Panostetaan valittuihin infrastruktuureihin yhdistämällä kansallista, alueellista ja kv-rahoitusta
- Lisätään infrastruktuurien yhteiskäyttöä ja osallistetaan myös elinkeinoelämä vahvemmin infrastruktuurien kehittämiseen
- Selvitetään mahdollisuudet vapauttaa Akatemian rahoituksella hankittuja tutkimuslaitteita asteittain laajempaan kaupalliseen käyttöön yritysten kehittämistoimintaa tukevien palvelujen tuottamiseen

TUTKIMUSLAITOKSILLA ON TÄRKEÄ ROOLI TKI-KENTÄLLÄ

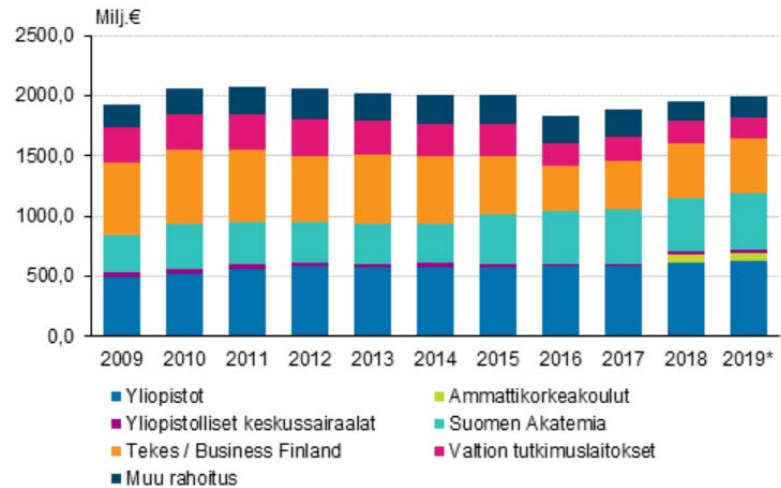
Tulanetin jäsenet, eli kymmenen valtion tutkimuslaitosta, vaikuttavat työllään kansallisesti ja globaalisti. Ne edistävät hiilineutraaliin yhteiskuntaan siirtymistä, Suomen kilpailukykyä sekä ihmisten ja ympäristön hyvinvointia. Tutkimuslaitokset tuottavat tutkimuksen avulla ratkaisuja yhteiskunnalle, elinkeinoelämälle ja kansalaisille sekä tarjoavat tutkittua ja analysoitua tietoa päätöksenteon tueksi (kuva 1).

Tutkimuslaitokset tuottavat tutkimuksen avulla ratkaisuja

Kuva 1. Tutkimuslaitosten toiminnan kuvaus

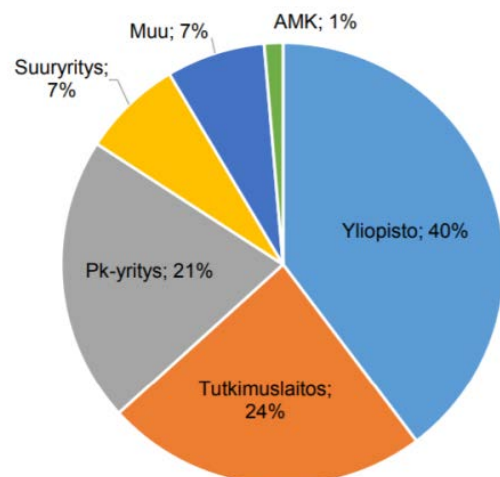
Tutkimuslaitosten saama osuus valtion tutkimus- ja kehittämisrahoituksesta oli noin 9,8 % vuonna 2018, yhteensä noin 190 M€ (kuva 2, SVT 2018). Lisäksi tutkimuslaitosten TKI-toimintaa rahoitettiin erilaisista kilpailuista rahoituslähteistä noin 265 M€ (58 % kokonaistutkimusrahoituksesta).

Kuva 2. Valtion tutkimus- ja kehittämisrahoitus organisaation mukaan 2009-2019

*tiedot voivat täydentyä myöhemmin lisätalousarvioiden tms. myötä

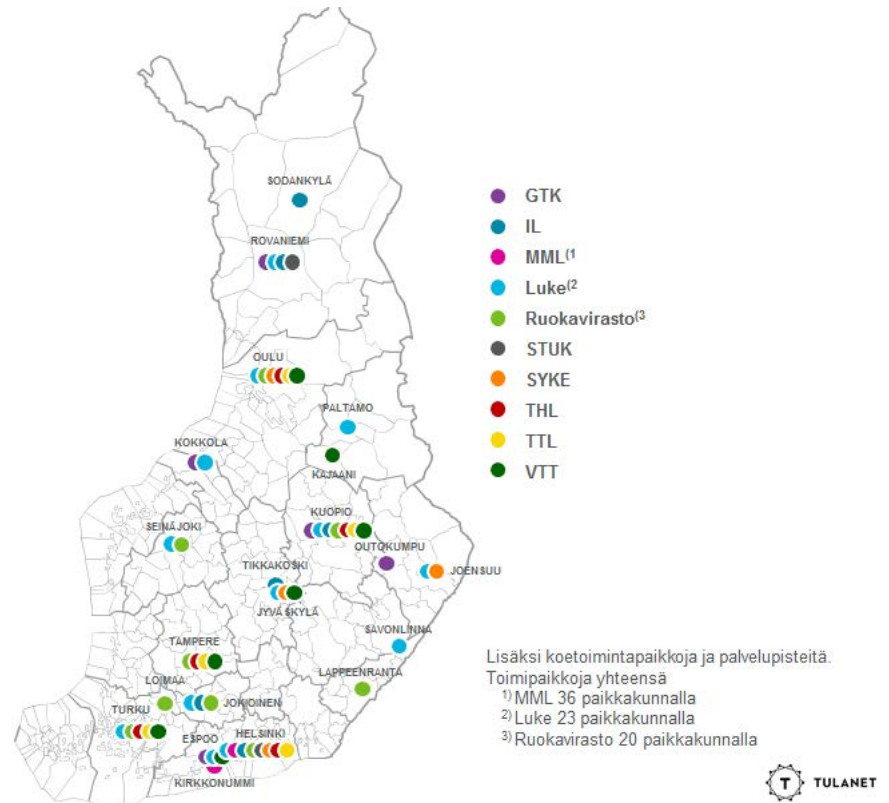
TKI-toiminta tutkimuslaitoksissa on kansainvälistä ja tutkimuslaitosten osuus esim. EU-rahoituksen kotiuttamisessa on merkittävä. Tutkimuslaitokset ovat saaneet yhteensä 244 M€ Horisontti2020-ohjelmasta, mikä on noin 24 % Suomeen yhteensä kotiutetusta ohjelman rahoituksesta (kuva 3, 15.10.2019 tilanne, Business Finland 2020). Useilla tutkimuslaitoksilla on myös niiden asiantuntijarooliin liittyviä edustuksellisia tehtäviä kansainvälisissä järjestöissä ja toimialansa verkostoissa. Nämä verkostot ovat sekä näköalapaikkoja Suomelle että merkittäviä vaikuttamisen paikkoja.

Kuva 3. Horisontti2020-ohjelmasta Suomeen varmistunut EU-rahoitus organisaatiotyypeittäin (Business Finland 2020)

Tutkimuslaitokset ovat laajasti verkottuneita elinkeinoelämän, yliopistojen ja korkeakoulujen kanssa ja ne hallinnoivat merkittäviä infrastruktuureita. Ne ovat myös vahvoja alueellisia TKI-toimijoita (kuva 4).

Kuva 4. Tulanetiin kuuluvien tutkimuslaitosten päätoimipaikat ja tutkimustoimipisteet maakunnissa

Lähteet:

- Suomen virallinen tilasto (SVT): Tutkimus- ja kehittämisrahoitus valtion talousarviossa [verkkójulkaisu]. ISSN=1459-9074. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 13.1.2020]. Saantitapa: <http://www.stat.fi/til/tkker/indexi.html>
- Business Finland 2020. HORISONTTI 2020 -TULOXSIA LOKAKUUN 2019 TIETOJEN POHJALTA. <https://www.businessfinland.fi/suomalaisille-asiakkaille/palvelut/rahoitus/horisontti-2020/tilastot/>

Tutkimuslaitosten yhteenliittymä Tulanetin puolesta

Johanna Buchert
Tulanetin puheenjohtaja